

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 16 October 1887. N°. 512.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijlagen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentie van de ADMINISTRATIE van De Heraut, Warmoesstraat 106, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag vóór namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in samenvatting komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Protdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 106, te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 8 regels 90 Cent; voor elken regel meer 16 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verleijingen 10 Cent per regel.

De naam Christus.

TWALFDE ZONDAGSAPDEELING.

IV.

De Heere heeft gesproken, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek. Ps. 110:4.

Immanuel bekleedt nog een tweede ambt. Hij is niet slechts verordeneerd en gezalfd om *Prophet* te zijn, maar ook om *Priester* te wezen; ja, om te zijn „onze eenige Hoogepriester, gelijk de Catechismus belijdt, die ons met de eenige offerande zijns lichaams verlost heeft en ons met zijn voorbiddinge steeds voorttrekt bij den Vader.“

Waarin bestaat nu het verschil tusschen den *Prophet* en den *Priester*? Om dit wel in te zien, moeten we ook bij het *Priesterschap* de vraag stellen, hoe het te staan komt, als ge u de zonde wegdenkt. Want natuurlijk stemmen we voetstoots toe, dat het *Priesterschap*, gelijk wij het nu als een *Priesterschap der Verzoening* kennen, alleen te pas komt in een zondige wereld. Maar daarmee is de zaak niet uit. Er dient ook onderzocht, of niet ook het *Priesterschap* een dieperen wortel heeft, zoodat het zijn oorsprong vindt in den aanleg van onze menscheijke natuur en in de verhouding, waarin het Gode belijdt heeft, den mensch tot zichzelf te plaatsen. Blijkt dit toch zoo te zijn, dan is er een *Priesterschap* ook in het Paradijs, een *Priesterschap* ook in den hemel eeuwiglijk, en kan het *Priesterschap der Verzoening* dat om der zonde wil intrad, slechts een wijziging van dit oorspronkelijke zijn.

Nu staat dit vast, dat de heilige apostel de kinderen Gods ook na hun wedergeboorte, *Priesters* noemt, en wil dat ze offeren zullen. Niet als hulpmiddel om iets dat in de eenige offerande van Christus ontbreken zou aan te vullen, maar als een heel ander soort offerande.

De Catechismus noemt dit in het antwoord op Vraag 32: „Dat ik mijzelf tot een levendig dankoffer Hem offer“ en onderstelt dus wel degelijk, dat het *Priesterschap* doorga ook als de zonde is weggenomen. Hetzelfde wat Petrus aldus uitdrukt: „Gij zijt een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Christus Jezus.“ En in den brief aan de Hebrëen, die zoo breed het eenig *Priesterschap* van Christus uitmeet, staat evenzoo tot alle kinderen Gods gezegd: „Laat ons dan door hem altijd Gode opofferen *eene offerande des lofs*, d. i. de vrucht der lippen, die zijn Naam belijden.“ En hij voegt er bij: „Vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want aan zoodanige offerande heeft God een welbehagen.“

Om in deze ingewikkelde stof tot helderheid van inzicht te geraken, moet men dus terstond en van meet af scherp en streng tusschen tweeërlei soort van offerande onderscheiden. Er zijn namelijk offeranden *voor de zonde*, en er zijn offeranden, die *geheel buiten de zonde omgaan*. De eerste kunnen we gemakshalve de *offerande der verzoening* noemen, de andere de *offerande des lofs*, *des dank*, *des lofs* en *der liefde*.

Neem nu Adam vóór den val, en natuurlijk kon er van een *soffer* bij hem toen geen sprake wezen, maar de *offerande des dank*,

der *liefde* en *des lofs* was ook hij zijn God schuldig. Denke dat er nooit zonde gekomen ware, toch zou de offerande van dank en liefde en lof altoos gebleven zijn, want God de Heere zou ook dan gebleven zijn de Fontein aller goeden, dien we eengedanken, het Allerbarmhertigste Wezen, dat we eengelieven, de Aanbiddelikeste Majesteit, die we eeuwig loven zouden. En van daar, dat ook als de zonde gebroken, verzoend en weer vernietigd zal zijn, toch altoos die tweede soort offerande bestaan blijft. Niet meer het zoenoffer, maar wel het offer van lof en dank en min.

Omdat wij nu met onze zonden te worstelen hebben, en altoos op worden gehouden door de vraag: Hoe komen we van onze schuld af? lijkt ons wel de offerande voor de zonde hoofdzaak, en die tweede soort offerande een bijzaak; maar een goed Christenmensch mag aan deze valsche en onware voorstelling toch geen voet geven; vooral niet, zoo men Gereformeerd wil zijn.

De Catechismus vat het dan ook heel anders op, en handelt wel eerst van de Verlossing, d. i. van de offerande der *Verzoening*, maar daarna vooral niet minder breed van de *Dankbaarheid*, d. i. van het offer des dank en des lofs. En dan eerst krijgt ge in uw Catechismus een helder inzicht, zoo ge wel vat, dat *heel het derde deel* van den Catechismus niets anders behelst dan uw *priesterschap*, het *priester-zijn* en als *priester* offeren van al Gods kinderen onder en door Immanuel.

De zaak komt dan ook juist omgekeerd te staan.

Wat hoofdzak en wat bijzaak is, moet niet naar ons afgemeten, maar naar God. En doen we dat, dan springt het terstond in het oog, dat voor God den Heere voorop staat dat Hij zijn lof en dank en eere ontvange, en eerst daarna, en in de tweede plaats, onze *Verzoening* aan de orde komt.

Van de tweeërlei soort priesterlijke bediening, die van het *Offer voor de zonde* en die der *offers van dank en liefde*, is derhalve het dank- en lof- en liefde-offer het eigenlijke en wezenlijke en eeuwigdurende, terwijl de offerande voor de zonde slechts tusschen intreedt en slechts eenmaal geschiedt.

Ge moogt dus niet langer de valsche en onware voorstelling aanleven, alsof een offerande van dank en lof en eere slechts een overdrachtelijke uitdrukking ware voor het doen van uw plicht en het nakomen van uw roeping. Neen, als de psalmist jubelt: „Ik zal U offeren een offerande van dankzegging en den Naam des Heeren aanroepen“, dan is dit niet beeldspreukig, maar zeer wezenlijk gemeend. En de proet op de som is wel, dat de Heere in het aanschouwelijk onderwijs door de ceremoniën, volstrekt niet alleen *sofferers*, maar ook even stellig *dankoffers* had ingesteld.

Zoo is er dus tweeërlei priesterlijke daad. De ene bestaande in het brengen van *sofferers*, de andere in het brengen van *dankoffers*, en dit tweeërlei karakter van het *Priesterschap* moet altoos onderscheiden, dat de priester der dankofferande het oorspronkelijke en algemeene begrip aanduidt, terwijl de priester der verzoening slechts om der zonde wil tusschenbeide is ingekomen.

Toch moeten we, om tot volkomen helderheid te geraken, nog een trede dieper af dalen, en vragen, wat het eigenlijke terrein is van ons menscheijk leven, waarop het *Priesterschap* vaneel ontluikt. En dan kan kwalijk ontkend, dat in ons menscheijk leven ons *hoofd*, ons *hart* en onze

hand de drie deelen onzes lichaams zijn, die ons als symbool en instrument dienen voor drieërlei onderscheiden zaak, waarin we gemengd en verwikkeld worden. Er is een wereld der kennis en van het bewust-zijn, die vaneel wijst op ons *hoofd*. Er is een wereld van aandoening, gewaarwording en liefde, die in het *hart* haar zetel heeft. En er is een wereld van actie, van macht en daad, die gesymboliseerd wordt door de sterke *hand*.

Die drieërlei wereld van kennis, liefde en macht hebben niet wij verlicht, maar heeft God altoos voor ons geschapen, en Hij was het, die ons het *hoofd* gaf om met die wereld der kennis, het *hart* om met die wereld der liefde, en de *hand* om met die wereld der *machtssoffening* in gemeenschap te staan.

Beschouw ge nu die wereld van kennis, liefde en macht buiten uw God, dan hebt ge daarvoor uw gewone wereldsche namen; maar neemt ge nu den mensch in zijn betrekking met zijn God, dan verandert dat op eenmaal en wordt de mensch, die kennis van God heeft, een *prophet*; de mensch die in liefde voor zijn God leeft, een *priester*; en de mensch die in de mogendheid zijns Gods macht uitoefent, een *koning*. En zoo ziet ge, hoe dit *prophet*, *priester* en *koning* zijn, metterdaad gegrond is in de ons van God gegeven natuur, zoodra ge die maar met den Heere in contact brengt.

Het eigenlijk element van den priester is alzo de *liefde*, zoodra ge die liefde slechts opvat als uitdrukking van het *liefdeleven* tusschen God en zijne kinderen der menschen. Uit de liefde spruit voort het offer der dankzegging, der eerbiediging en des lofs. En als de Catechismus van Adam vóór den zondeval zegt, dat hij geschapen en rijk begaafd was, opdat hij *God recht kennen zou*, teekent hij Adam als *prophet*; a s hij zegt dat hij *zijn God van harte liefhebben zou*, teekent hij hem als *priester*; en als hij er aan toevoegt, dat hij *met hem in de eeuwige zaligheid leven zou*, schetst hij hem als *koning*.

Er is dan ook niets dan hooge, heilige liefdeopenbaring in de roeping van den *Priester*, hetzij ge op den eenigen Hoogepriester, hetzij ge op hen liet, die Hij weer priesters maakt.

Hij is het, die uit oneindig goddelijk mededogen, d. i. met de hoogste spanning der liefde, zich voor u in den dood geeft. Hij is het, die met de oneindige trouw zijner liefde, u met zijn altoosdurende voorbiddinge voorttrekt bij den Vader. En eerst de liefde die door den Heiligen Geest in uwe harten uitgestort wordt, bekwaamt u weder, om als priesters en priesteressen voor uw God te staan.

In titzelnde leven der *liefde* wortelt dan ook de mogelijkheid dat de *éne* mensch als priester voor den anderen optrede. Liefde is gemeenschap. Gemeenschap niet in denkwijze, maar in het hart en in de diepte van het leven der ziel.

Vandaar dat de liefde, hoe geestelijk hoog ook opklimmende, een grondslag vindt in onzen oorsprong en tot in ons lichameijk bestaan.

Had God de Heere ons elk, *één* voor *één*, los naast elkaar geschapen, en daarna tot elkaar gebracht, om ons als een pijlbundel saam te snoeren, zoo zou nooit deze diepe liefde op aarde denkbaar zijn geweest.

Maar zoo deed God de Heere niet. Hij schiep ons niet *één* voor *één*, om ons eerst daarna met elkander in contact te brengen, maar Hij schiep ons uit *één* bloede. Zij,

die in onze dagen twijfel opwerpen aangaande onze herkomst uit *één* menschenpaar, mogen dan ook toezien wat ze doen. Zoodra toch dit heilloos denkbeeld wortel schiet, zult ge zien dat de liefde aleneant en de haat winnen zal.

Neen, uit *één* bloede zijn alle kinderen der menschen. Zoo vormen ze *één* geslacht. *Eén* stam van menscheijk leven. *Eén* onafscheidelijk geheel, dat tot in het diepste ingewand des levens, innerlijk saamhoort.

Daarom mocht zelfs Evaniet naast Adam als een tweede nieuw geschapen persoon gesteld worden, maar moest zij uit Adams ribbe opgebouwd. Door twee personen elk apart te scheppen, zou de eenheid in den wortel van het leven verbroken zijn geweest. En dat mocht niet. Het moest in den strengsten zin *één* leven zijn, dat allen saam leefden. Van *één* vleesch en *één* bloede.

Wat Adam uitriep: „Deze is dimala vleesch van mijn vleesch en been van mijn been“, is de diepste uitdrukking van de basis, waarop alle liefde onder menschen rust.

Als iemand voorbijkomt en een drenkeling in den stroom met den dood ziet worstelen, dan kent hij dien drenkeling niet bij name; hij weet niet wie het is; maar genoeg, *het is een mensch*, die daar dreigt te smoren in de golven, en als *mensch* kent hij hem, is hij hem niet vreemd, en voelt hij, als ware het, dat daar iemand van zijn vleesch en zijn been in den dood worstelt. En het is die roepstem des bloeds die hem er bij doet springen, en zijn leven doet wagen voor dien schijnbaar vreemde, maar die toch aan hem verwant is.

Als de zending uitgaat onder verre volken en vindt ze in dorheid en dwaasheid verzonken, dan overkomt hem toch een gevoel, dat ze geen vreemden voor hem zijn, dat ook die Neger en die Kaffer *zijn* is. Van zijn vleesch en van zijn bloede. Beene van zijn been. En zoo drijft de liefde hem aan.

Vandaar, dat deze liefde haar natuurlijke werking 't sterkst toont bij de moeder, die het zoo weet uit haar dracht en haar weeten, dat dit kindeke uit haar bloede geboren is. Haar niet vreemd, maar met haar *één*.

Vandaar dat de liefde tusschen broeders en zusters, de liefde tusschen magen en aanverwanten meest sterker prikkelt dan de algemeene menscheijde, omdat bij magen en aanverwanten, en vooral bij broeders, die eenheid van afstamming en herkomst, en daardoor van saamhoorigheid zooveel sterker uitkomt.

Vandaar ook dat van den man en de vrouw geschreven staat: „Deze twee zullen *één* vleesch zijn“, als om in die eenheid en die saamhoorigheid, de oorspronkelijke eenheid van beider vleesch en bloede aan het woord te doen komen.

En vandaar ook dat onze zaligheid, gelijk onze Confessie zoo schoon zegt, „mede aan de waarheid van *Jezus lichaam* hangt“, want zoo Hij niet vleesch is van ons vleesch en been van ons been en bloede van ons bloede, hoe zou Hij ons dan verlossen kunnen?

Wat Johannes uitroept: „Deze is de Antichrist, die loochent dat Jezus in het vleesch gekomen is“, hoort juist bij den apostel der *liefde*, omdat met deze loochening de basis zelf der liefde van Immanuel voor ons geslacht ware weggenomen.

En naar de zijde Gods is dit evenzoo. God de Heere schiep ons niet als insecten of vogels, om ons daarna van lieverlede aan zich te verbinden, maar Hij schiep ons aanstands als zijn *beeldragers*.

De saamhang met het Eeuwige Wezen

en onze aanhoorigheid tot Hem moest dus niet eens van lieverlede geboren worden, neen maar die lag in onze schepping zelve.

Het was niet God daarboven hoog, en wij lager op aarde, en nu die twee allengs door liefde vereenigd. Dan toch zou er nooit liefde gekomen zijn. Neen, de liefde tusschen God en zijn menschenkind wortelt evenzeer als onze liefde van mensch tot mensch in den bodem zelf van ons aanzijn en leven.

Hij schiep ons naar zijn beeld en gelijkenis, en zoo hoorden we van meet af en reeds krachten onze schepping en onzen oorsprong bij Hem. De band bestond, en moest niet nog eerst gelegd. De liefde zou niet in de lucht zweven, en als een luchtverheveling opkomen, maar ze had aanstands haar rijken bodem. En al het schoon der liefde zou eeuwiglijk nooit iets anders zijn, dan het bewust worden en uittreden naar buiten van hetgeen van de schepping af in dien band des levens tusschen God en mensch reeds verborgen lag.

En neemt men deze twee nu saam: 1°. dat ge krachten uw schepping naar Gods beeld in een band aan uw God ligt; en 2°. dat ge krachten uw geboorte uit *één* zelden menschenstam in een band met uw naaste ligt, — dan springt het immers in het oog, hoe het hoog gebod: „Heb God lief met heel uw hart en heel uw ziele, en uw naaste als uzelfen“, feitelijk niets anders is, dan het gebod: „Word u bewust van uw schepping en uw oorsprong en voer uit wat in die schepping en dien oorsprong u als levensprogramma gegeven was!“

Zoo ligt dan veroordeeld alle platonische liefde, en heerscht koninklijk alleen die dispe, rijke, heel uw wezen doordringende, opschende en omvattende liefde, die het uitgeuren en ontluiken is van wat God de Heere in uwe schepping wrocht.

En is het nu *priester* zijn, wanneer ge, in deze uw schepping inlevende en het programma van uw oorsprong uitvoerende, de welriekende offerande der dankzegging en des lofs op het altaar ontsteekt, dan voelt ge nu ook onmiddellijk, waarom de *één* priester voor den ander kan worden.

Immers staat niet mensch naast mensch, maar is het *één* menschenstam, *één* menscheijk, *één* geslacht, *één* Adam met al zijn uitspruitelen, die Gode lof en dank heeft toe te brengen, dan buigt de tak die reeds bloemen draagt zich beschermend en ontfermend over de nog bloemloze twig heen. Dan is het *één* gemeenschappelijk leven, dat, hoe ook in de takken en twigen gespreid, toch in den diepsten wortel saamhoort, *één* is en niet kan gescheiden. Dan doet nooit iemand iets alleen, maar al wat hij doet tevens in gemeenschap met en als ware het op rekening ook van den andere. Dan heerscht er in uw menscheijk leven onuitroeibare en onverloochenbare solidariteit.

En komt ge nu op „de verborgenheid zelve der godzaligheid“, dat de Zoon van God vleesch werd en als mensch voor ons de offerande der Verzoening bracht, dan ziet en tast ge immers, hoe het opkomen van dezen Hoogepriester voor de zijnen, als uiting der oneindig volle Liefde, metterdaad een tweeërlei wortel in onzen oorsprong had.

Omdat Hij met den Vader en den Heiligen Geest ons naar zijn beeld geschapen had, bestond er saamhoorigheid en was er gemeenschap van Hem met de zijnen; en in het vleesch opgetreden, heeft Hij als mensch onder menschen levend die gemeenschap en die saamhoorigheid ingevlochten in

Tegen de vervalsching der Gereformeerde Belijdenis.

DOOR

DR. ADOLPH ZAHN.

Onder de Duitse predikanten en geleerden is er geen, die met zooveel kennis van zaken en beleid opkomt voor de Gereformeerde belijdenis, als Dr. Adolph Zahn, thans predikant bij de Gereformeerde kerk te Stuttgart. Toen hij eens in een Duitisch theologisch blad uitsprak, dat er in Duitschland, in den strengen zin des woords, van geen Gereformeerde kerk meer sprake was, werd hij daarover aangevallen en bij die gelegenheid tegelijk van de Gereformeerde belijdenis een valsche beeld ontworpen. Dit heeft hem aanleiding gegeven, om zijn meening in dezen duidelijker te doen uitkomen en tegen „de vervalsching der Gereformeerde belijdenis“ te protesteeren. Bij schrift: „Als ik zeg, dat er in den strikten zin des woords in Duitschland geen Gereformeerde kerk meer bestaat, versta ik onder Gereformeerde kerk een kerk, die de grondwaarheid der geheele Reformatie en van alle Gereformeerde geloofsbelijdenissen handhaaft, (dat namelijk God volgens een eeuwig raadsbesluit zich uit een gelijklijk verworpen menschenmassa een uitverkoren gemeente verzamelt, die Hij dus naar zijne vrijmachtige genade verkiest) en de kerkelijke tucht uitoefent.“

Ik weet wel, dat er in Duitschland nog Gereformeerden zijn, maar ik ken geen enkelen professor, die de grondwaarheid der Reformatie belijdt en onder de Gereformeerde predikers slechts 3 of 6, bijna allen mannen van weinig bekendheid, die dit nog doen. Van tucht is nergens meer sprake. De Gereformeerde kerk is een historische plant met bepaalde kenteekenen. Waar is zij in Duitschland? Wij zijn zoo diep gezonken, dat men in het geheel den moed mist dat nit te spreken, wat de Gereformeerde kerk eendrachtiglijk in alle landen geleerd heeft, ofschoon men er toch een zeker genoegen in heeft zichzelf den naam van *Gereformeerde* te geven. Zoo vervalscht men wat zij (de Gereformeerde kerk) geleerd heeft.“

Tegen die vervalsching wil ik iets zeggen.

I. De geheele theologie van den nieuweren tijd — men noeme haar geloof of ongelooft, Gereformerd of Lutherisch — leert de beperkte wilsvrijheid des menschen, die volgens dit stelsel de genade aannemen of verwerpen kan, en dus beslist, of hem de genade ten deel wordt of niet. Wanneer Gereformeerde theologen dit ook doen

en bovendien voor Gereformerd gehouden worden, zijn zij dit zoo weinig, dat zij niet eens Evangelisch zijn. Want de geheele Evangelische belijdenis van den Marburger Art. 6 en de Augustana Art. 5 af tot de verklaring van het 2de Art. der apostolische belijdenis in den Lutherischen Catechismus en de formula concordiae toe, alsmede de Heidelbergse Catechismus, de Helvetica II, de Confessio Gallicana I en alle andere Gereformeerde belijdenisschriften bestrijden de beperkte wilsvrijheid als de grondwaling, die de Christelijke leer in alle deelen verwart. 't Is bij hen God alleen, die het geloof in de uitverkoren werkt; de mensch ontvangt het zonder de minste zelfwerkzaamheid. Men kan voor hare beweringen, behalve Bijbelsche gronden, nog een menigte psychologische bijbrengen.

Het is onbegrijpelijk, wat Dr. Ebrard, die, als alle theologen van den nieuweren tijd, de beperkte wilsvrij-

heid des menschen leert, volgens welke deze het touw der genade door eigen kracht grijpen kan en door zijn eigen keuze de zaligheid geniet, daarmee bewijzen wil, dat hij zich altijd op Johannes a Lasco en Bullinger beroept, waar hij het maar te pas brengen kan, of op een vergadering van den Gereformeerden Bond of in een leestpredikatie of zelfs in de Harmonia confessionum fidei (overeenstemming der geloofsbelijdenis) van Salmar, door hem uitgegeven. Overal en altijd zoekt hij achter de genoemde mannen bescherming voor zijn nieuwe dwaalleer. Als men bij deze mannen het systeem der Calvinistische praedestinatieler niet vindt, hebben zij dan de wilsvrijheid des menschen geleerd? Johannes a Lasco heeft zich zijn leven lang verheugd in de vriendschap van Calvin; zou dit geschied zijn, als hij geestverwant van Ebrard geweest ware? A Lasco zegt geheel in den zin van Calvin in zijn bij streng Calvinistische gemeenten gebruikte, doopformulier: „Wij zijn voor de genade Gods niet vatbaar, tenzij ons alle vertrouwen op ons eigen vermogen, wijsheid en gerechtigheid uit onze harten weggenomen zijn, en wij zelf alles, wat in ons is, geheel verwerpen en verdoemen.“ In het Avondmaalsformulier klinkt het: „Wij belijden, dat wij middelein den dood liggen.“ 't Is boven allen twijfel verheven, dat a Lasco niet in den geest van Erasmus of Pighien geleerd heeft.

DE GAAY FORTMAN.